

Omvärldsanalys – Framtidens trävaruindustri

Med blicken mot 2030

 SVENSKT
TRÄ

Ingen vet säkert hur framtiden ser ut. Däremot kan vi blicka bakåt, observera samtiden och göra rimliga antaganden om morgondagen.

Syftet

Syftet med omvärldsanalysen är att skapa insikt och handlingsberedskap inför de utmaningar som trävaruindustrin sannolikt kommer att möta. Tolkar vi framtiden rätt har vi också större möjlighet att leva upp till omvärldens krav, förväntningar och förhoppningar år 2030.

Trender och konsekvenser

I den här omvärldsanalysen försöker vi se in i trävaruindustrins framtid. Vi kartlägger de trender inom exempelvis politik, ekonomi, samhällsattityder och teknik som vi bedömer kommer att ha störst påverkan på oss. Vi tittar också på de viktigaste konsekvenserna som trenderna får för oss i branschen.

Världen är dynamisk

En omvärldsanalys är ingen absolut sanning. Det är ett antal rimliga antaganden om framtiden. Det vi däremot med säkerhet vet är att trender får konsekvenser. Och att en specifik trend kan ge upphov till flera olika konsekvenser som i sin tur, likt ringar på vattnet, får andra konsekvenser. Världen är dynamisk. Omvärldsanalysen hjälper oss att tolka framtiden.

Björn Nordin
Svenskt Trä

INNEHÅLL

Den troliga utvecklingen fram till 2030	3
Fyra konsekvenser för svensk trävaruindustri.....	7
1. Ökat fokus på närmarknader	8
2. En växande cirkulär ekonomi	10
3. Råvarubegränsning	12
4. Träbranschen mot en ny industriell era.....	14

Den troliga utvecklingen fram till 2030

Politisk oro, nationalism och påverkade varuflöden

Vi befinner oss i en tid av ekonomisk och politisk oro, en trend som vi ser kommer fortsätta även in mot 2030. Längtan efter trygghet gör att starka nationalistiska, populistiska ledare vinner mark. Denna utveckling skapar spänningar, nationellt och internationellt. Genom att skapa handelshinder, exempelvis genom nationella standarder och märkningar försöker länder och handelsområden skydda egna intressen vilket påverkar flöden av råvaror, produkter och tjänster.

Produktionen flyttar närmare hemmamarknaden

Politiska risker i kombination med ökande krav på kvalitet och innovation sätter press på företagen. När automatiseringen leder till sjunkande tillverkningskostnader på hemmaplan väljer fler industriföretag att flytta verksamhet från låglöneländer närmare hemmamarknaden, där de också får mer kontroll över råvaruflöden och logistik.

Ständig uppkoppling, miljö- och hälsofokus samt en längtan till naturen

I en alltmer digital och flytande vardag växer en längtan efter stabilitet, minskad mental press och ett liv närmare naturen. Klimat- och miljöfrågorna växer sig starkare liksom intresset för hantverk, jakt, självhushållning, friluftsliv och fysiska utmaningar.

Viljan att leva ansvarsfullt och hållbart gör att resurseffektivitet, återvinning, återbruk, giftfrihet, kvalitet och naturnära byggmaterial blir allt viktigare. Samtidigt är det svårt att veta vad som är mest hållbart. Närproducerat? Ekologiskt? Eller CO₂-neutralt? Trots den goda viljan tenderar majoriteten att köpa de produkter och tjänster som de tycker bäst om eller som de upplever som mest prisvärda.

En åldrande befolkning, stillasittande livsföring, försämrad kost och ett mentalt (snarare än fysiskt) belastande samhälle gör att hälsa, kost, motion och hälsosamma livsmiljöer får allt större betydelse för människors livsval.

Städerna och drömmen om ett hälsosammare liv lockar allt fler

Urbaniseringen fortsätter då jobb, kultur, makt och resurser koncentreras kring de större städerna. En önskan om ett lugnare och mer naturnära liv gör att många i västvärlden lockas av den glesare »kransbygden« snarare än innerstäderna.

Klimat, bygg, resursbegränsningar och ökade krav på optimering

Klimatet är fortfarande en huvudfråga. Politiska beslut och en ökande efterfrågan på hållbara processer och material leder till råvarubegränsning och växande krav på optimering.

Inom byggbranschen som helhet fortsätter standardisering, modularisering och flexibla komponenter att effektivisera såväl produktutveckling som produktionsflöden.

Det klimatneutrala och det klimatpositiva byggandet växer kraftigt tack vare effektivare processer, minskade restriktioner samt nya material- och byggtekniker. Betong, stål, glas, trä och andra materialkombinationer används fortfarande sida vid sida i byggnader men de växande kraven på hållbarhet och cirkularitet ökar behovet av effektivare materialsortering och nya logistikmodeller.

Ny teknik och »flexible architecture and design«

Övergång från linjär till cirkulär ekonomi gör att synen och kraven på byggnader förändras. Varje del i byggnaden ska kunna återanvändas och återvinnas. Med hjälp av *Flexible architecture and design* kan byggnader kontinuerligt anpassas och optimeras utifrån: den omgivande miljön, (ex. solinstrålning, temperatur och luftfuktighet), de rådande behoven (ex. funktion och storlek) och över tid (ex. dygn/år).

Tjänstefiering – en del av den hållbara omställningen

Digitaliseringen och behovet av en hållbar utveckling vänder upp och ned på tidigare stabila värdekedjor och banar väg för nya marknader och nya lönsamma affärsmodeller. Utifrån en önskan om hållbarhet, effektivisering och bekymmersfrihet väljer konsumenterna och företagen att köpa prenumerationer och funktionslösningar istället för produkter (tjänstefiering).

Ökad digital handel, nya kanaler och kundupplevelsens betydelse

E-handeln, med stora handelsplattformar som exempelvis Amazon, fortsätter att öka. Samtidigt vill producenter skapa direktkontakt med slutkunderna för att på så sätt kunna bygga starka varumärken och samtidigt kapa kostsamma mellanhänder. Media och retail växer ihop. Produkter, försäljning och marknadsföring knyts allt hårdare till artiklar och sociala mediekkanaler så som Youtube, TikTok, Facebook och Instagram.

Oavsett kanal är det kundupplevelsen som är avgörande för framgång och tillväxt. I det räknas inte bara det värde som själva tjänsten eller produkten skapar för kunden, utan även exempelvis att köpprocessen är snabbare och mer friktionsfri än hos konkurrenterna.

Skogen allt viktigare men frågorna splittrar

Skogens roll för ekonomi, klimat, biologisk mångfald och sociala värden kommer allt mer i fokus. Skogen är en förnybar men begränsad resurs.

Utmaningarna ligger i ökad konkurrens om träråvara och skyddandet av biologisk mångfald. Skogspolitiken tenderar därför att bli polariserande inom områden som arbetsmarknad, näringsliv, miljö, naturskydd, landsbygdsfrämjande och värnande av ursprungsbefolkning. I skiftet från fossilt till förnybart växer även bioekonomin sig allt starkare.

Fyra konsekvenser för svensk trävaruindustri

Ökat fokus på närmarknader

En växande cirkulär ekonomi

Råvarubegränsning

Träbranschen mot en ny industriell era

Världen står aldrig stilla. Den rör sig ständigt åt olika håll. Ibland långsamt, vid andra tillfällen fort.

Går vi mot en tid med geopolitiska konflikter, nationalism och protektionism? Eller ser vi bara ett hack i kurvan på vägen mot en allt mer globaliserad värld? Hur blir den framtida synen på trä och träprodukter? Positiv? Negativ? Neutral? Och kommer trä- och biobaserade produkter vara viktiga för samhällets produktion och ekonomi under kommande årtionden?

Frågorna är många, stora och viktiga. Exakt hur framtiden ser ut vet ingen, men utifrån de mest relevanta trenderna har vi identifierat de fyra viktigaste konsekvenserna för svensk trävaruindustri.

1

Ökat fokus på
närmarknader

En föränderlig, mer nationaliserad och protektionistisk värld gör att fler och fler företag fokuserar på närmarknader. De växande faktorerna som lyfts fram är ökad politisk risk och starkare hållbarhetsambitioner. Corona-pandemin visade också på sårbarheten i den globaliseringstanke som har dominerat under 1900-talet och början på 2000-talet.

Ett ökande fokus på närmarknader är en tidig trend men som har eskalerat under de senaste åren. Utvecklingen är fortfarande lite oviss men det mesta tyder på att vi kommer att se fler initiativ där såväl enskilda länder som hela regioner satsar på självförsörjning fram till 2030.

Automation och digitalisering

Andra drivkrafter är den ökande automationsgraden och ambitionen att minska kvalitetsproblem. Likaså finns det ett behov av att höja innovationsgraden i produktionsprocesser samt en önskan om att få bättre kontroll över spårbarhet och kostnader relaterade till logistik.

Re-shoring

Efter att under en lång period, från 1980-talet och framåt, ha utlokaliserat produktion i låglöneländer, så kallad off-shoring, har industriföretag på senare år visat ett allt större intresse av att flytta produktionen närmare hemmamarknaden, så kallad re-shoring.

Det kan exempelvis handla om förflyttning av produktionsenheter, val av mer lokala leverantörer eller kombinationer av liknande åtgärder men med samma syfte. Vi ser också ett ökat intresse av att använda lokala råvaror på ett helt nytt sätt. För många företag betyder detta att man försöker både återskapa och utveckla tidigare fungerande värdekedjor.

2

En växande cirkulär ekonomi

I sökandet efter principer för hållbar utveckling och hållbara samhällen framstår skiftet, från linjära till cirkulära ekonomiska flöden, som ett av de viktigaste och samtidigt svåraste stegen.

I den cirkulära ekonomin kopplas branscher samman på helt nya sätt. Återvinning, återbruk och industriell symbios gör att marknader och affärsmodeller omdanas och nya aktörer gör inträde. I detta läge blir samverkan och strategiska partnerskap allt viktigare. Även rent konkreta verktyg som exempelvis EPD och LCA stödjer utvecklingen.

I övergången till cirkulär ekonomi ser vi även att styrningen från EU kommer att öka i form av digitala produktpass som kommer att finnas på plats innan 2030. Vi ser också ett ökat fokus på hållbarhetscertifieringar och ett växande intresse kring bio-baserade produkter samt att den gröna näringen med sin skogsråvara kommer att få en central roll i omställningen.

Tjänstefiering – en av de viktigaste nycklarna för att lyckas

Både konsumenter och företag vänjer sig alltmer vid att köpa prenumerationer och funktionslösningar istället för produkter. En viktig utmaning för företagen är därför anpassning till kundernas ändrade konsumtionsmönster.

Parallellt med denna utveckling växer incitament och potential för cirkulära produkter och smartare resursanvändning sig allt starkare.

Denna utveckling kräver dock ett helt nytt synsätt kring hållbara affärsmodeller kundrelationer, logistik och långsiktig lönsamhet. Nya tekniska möjligheter driver också på det som sker.

Återbruk och återvinning av produkter, komponenter och råmaterial samt nya krav på cirkulärt livscykel tänk i produkt design går därmed som en tydlig röd tråd genom affärsmodellerna. Det föreligger därför ett behov av att se över industriella försörjningssystem för cirkulär träråvara och produkter.

Bioresurser och resursflöden

Restströmmar och biflöden blir allt viktigare för företag i skogsindustrin. När en bi-produkt övergår till högintressant bioresurs som kan ingå i flera cirkulära värdekedjor kan även dess livslängd förlängas. Designprocesser kommer att utvecklas mot att man redan initialt behöver ta ansvar för både produktens och bi-produkternas koldioxidutsläpp.

3

Råvaru- begränsning

I efterdyningarna av pandemin och kriget mellan Ukraina och Ryssland kommer vi att se en fortsatt stor utmaning kring råvarubegränsning. Därför kommer det att bli allt viktigare att ha koll på sin värdekedja och att på olika sätt minska sårbarheten.

Resurseffektivitet

Utvecklingen drivs av teknikens möjligheter (ökad digitalisering leder till förenklad koordinering, smidighet och tillgänglighet), kundens önskan om bekymmersfrihet, samt en strävan efter mer effektivt resursutnyttjande.

Med ökad konkurrens om råvara och ett ökat ifrågasättande av det svenska skogsbruket blir det allt viktigare att få ut så mycket värde som möjligt per »m³fub« i skogen, i sågverket och i värdekedjan som helhet. Även här spelar behovet av cirkulära logiker en viktig roll för mer effektiv resursanvändning. Det finns idag möjligheter men vi behöver öka dialogen i hela värdekedjan och mellan branscher.

Livsstilsförändringar

Livsstilsförändringar och önskan om ett hållbart samhälle leder till ökad efterfrågan på klimatneutralt byggande. Eftersom det finns en resursbegränsning kommer detta leda till ökade krav på optimering och resurseffektivitet. Därför kommer det att ske stora investeringar för att resursoptimera bygg- och träindustrin.

Ökad global konkurrens

Råvarubegränsningen gäller alla råvaror. Men om vi fokuserar på skogen och sågverksnäringen så ser vi hur leveransproblemen i Ryssland och Kanada, två stora exportländer, gör att hela den globala balansen rubbas.

4

Träbranschen mot en ny industriell era

Liksom andra branscher står även trävaruindustrin inför teknikskiften med mer avancerad robotik och vidareutvecklad informationshantering (exempelvis avancerad scanning, ut-sortering och spårbarhet genom värdekedjan). Med den nya tekniken skapas möjligheter för förändringar i träbranschens värdekedjor och ekosystem.

Klimatfrågan

Den byggda miljön står för 40 procent av de årliga globala växthusgasutsläppen. Klimatfrågan driver därför en tydligare »sence of urgency« och sätter ljuset på det klimatavtryck som kommer från byggsektorn. Träbyggnadsindustrin med sina klimatsmarta byggmaterial utgör därför en möjlighet.

På många håll i världen är byggnormer på väg att förändras. Ur ett klimatperspektiv är det dock inte de högsta eller mest komplexa husen som är viktigast, utan att det totalt sett byggs fler byggnader i klimatneutrala material. Att bygga i trä ovanpå redan befintliga hus (Timber on Top) är exempel på ett klimatsmart sätt att skapa mer boyta utan att varken ta mer markyta i anspråk eller använda fossila material. I dagsläget är det trä som dominerar i det klimatneutrala byggandet men vi kommer att se ett ökat fokus och investeringar på andra material som tillsammans kan skapa den omställning i byggsektorn som världen behöver.

Träbyggandet växer kraftigt

Möjligheterna inom träbyggande fortsätter utvecklas. Material, byggtekniker och processer förädlas samtidigt som träets fördelar och att estetiska värden klargörs på fler sätt. Parallellt bidrar ett fortsatt globalt fokus på fossilfrihet och förnybarhet till att efterfrågan på klimatneutrala byggmaterial och processer växer.

Sammantaget gör denna utveckling, med stigande industriella volymer, det alltmer attraktivt att bygga hus i trä – även riktigt stora och höga byggnader. Utvecklingen är naturligtvis starkt beroende av den allmänna tillväxten i byggsektorn, men oavsett tillväxttakt förväntas träbyggandet öka andelsmässigt relativt andra materialslag.

Även användningen av trä inuti byggnader, såsom ytmaterial och isolering, förväntas växa stort.

Standardisering och modularisering

Byggbranschens standardisering och modularisering går framåt. Ökad digitalisering och automatisering gör det lättare att både designa och bygga kundanpassade träkonstruktioner.

Arkitekter och designers får därför en allt viktigare roll i beslutskedjan då efterfrågan ökar på processer och hållbara affärsmodeller för en cirkulär och flexibel design av byggnader. Kraven på tydlighet via standardisering, spårbarhet och gemensamma förståeliga system är några exempel på de krav som kommer att ingå i de produktpass som EU håller på att ta fram.

Svenskt Träs huvuduppgift är att bredda marknaden för, och öka värdet på, svenskt trä och träprodukter inom byggande, inredning och emballage. Genom att inspirera, informera och sprida kunskap lyfter vi fram trä som ett konkurrenskraftigt, förnybart, mångsidigt och naturligt material. Svenskt Trä driver också viktiga bransch- och handelsfrågor för sina medlemmar. Svenskt Trä representerar svensk sågverksnäring och är en del av branschorganisationen Skogsindustrierna. Svenskt Trä företräder också svensk limträ-, och förpackningsindustri samt har ett nära samarbete med svensk bygghandel och trävarugrossisterna.

Box 555 25
102 04 Stockholm
Tel 08-762 72 60
info@svensktra.se
svensktra.se